

3. Treće mišljenje o vladavini prava (koje je na sredini između predhodna dva stava) sagledava ovu vladavinu kao vladavinu pozitivnopravnog poretka određenih svojstava. Dakle vladavina prava znači ograničenu vlast u Ustavu i zakonima kojima se istovremeno isključuje koncentrisanje vlasti u jednom centru. Tako shvaćen državnopravni poredak određenih karakteristika poseduje mehanizme koji sprečavaju prodor vlasti u oblast ljudskih i građanskih sloboda i prava. Pomenuti Albert Ven Dajsi je kao fundamentalno načelo britanskog Ustava odredio vladavinu prava pri tom navodeći njegova tri načela: 1) prevlast zakona nad arbitrarnom vlašću; 2) jednakost svih subjekata pred zakonom; 3) postojanje ustavnog prava, odnosno normi koje su u državama izražene u pisanom Ustavu. Ustav je posledica ljudskih i građanskih prava, a ne njihov izvor. Ona su inherentne svakom ljudskom biću a utvrđuju ih i sprovode sudovi.

4. Francuska teorija o pravnoj državi kroz shvatanje Kare de Malbera

U francuskoj teoriji o pravnoj državi, Kare de Malber je pravio distinkciju između pravne i zakonske države s jedne strane i policijske države s druge strane.

U domaćoj teoriji države i prava ističe se da podela država na policijske i pravne nije samo teorijska već stvarna. „Policijska država je država apsolutizma“, i vrlo često nosi naziv apsolutistička država. Ona nije vezana pravom. Njeni ograni rade po naredbama i instrukcijama izvršne vlasti. Pravna pravila su obavezna samo za niže organe. To je premoć policije i izvršnih organa nad zakonodavnim. Postoji princip jedinstva vlasti, ali vlast nije koncentrisana u demokratski izabranom zakonodavnom organu (parlamentu), već u izvršnoj vlasti, čak u pojedincu, šefu te vlasti. On je neograničen. Ne postoji nijedan organ kome on polaže račune, niti pravne norme koje ograničavaju njegovu vlast. Policijski aparat je vrlo jak, dominantan u državi. On nosi sve aktivnosti. Naravno da to povlači i jačanje vojske i u ovakvim modernim državama uvek imamo jačanje dve vrste organa, policije i vojske, pa time policijsku i militarističku državu. „U ovakvoj državi pojedinac nije građanin nego podanik.“ Kroz delo Kare de Malbera s obzirom na vreme u kojem je stvarao, provlači se stav, da je u Francuskoj na snazi bio režim legalne države, a ne sistem pravne države. Postavlja se pitanje: kakvo značenje ima legalna država u interpretaciji ovog francuskog pravnog pisca? Reč je o državi gde se vlast vrši na osnovu zakona. Garancije takvog vršenja vlasti su dvostruke. Prvo, lica kojima se upravlja se pouzdaju u pozitivno pravo, odnosno „obezbeđeni su od iznenađenja, jer su delatnost i uslovi administracije u izvršenju zakona ograničeni.“ Ustav je lex superior u odnosu na zakon (to je druga strana dvostrukosti garancija u legalnoj državi – (napomena M. R.).

Zakon, u legalnoj državi, karakteriše opštost i po pravilu depersonalizacija (bezličan oblik zakona i formalna, a trebalo bi da bude i suštinska jednakost svih pred njim). „Iz tog razloga uprava mora da dela u izvršenju zakona samo secundum legem u saglasnosti sa zakonom. Kare de Malber smatra da ne treba kako to naglašava „mešati sistem pravne države koji je suprotan policijskoj državi.“

Policijska država je ona „u kojoj administrativna vlast može na diskrecioni način i manje-više uz potpunu slobodu odlučivanja, da primeni na sve građane sve mere za koje oceni da je korisno njihovo preduzimanje kako bi u svakom trenutku postigla ciljeve koje je sebi postavila.“

Na osnovu ovakvog shvatanja proizilazi da u pravnom sistemu policijske države ne postoje stvarne pravne granice u vršenju vlasti kao ni stvarna zaštita građana u odnosu na vlast.